zásad a prací »Svazu národů« a všech jiných sdružení sledujících docílení vzájemného pochopení a svorného nazírání duševního. Toho má se docíliti jmenovitě i občasným uspořádáním sjezdů mezinárodních.

První sjezd této Unie bude se konati 17. a 18. listopadu 1928 a zúčastní se ho československá advokacie svými delegáty.

Přistoupením do této Unie vstoupila pak čsl. advokacie do mezinárodního styku s advokacií evropskou.

Přehlédneme-li tudíž stav československé advokacie po prvním desetiletí jejího vývoje, nalézáme, že stojí dosud ve stavu reorganisace na základě úplné samosprávy i neodvislosti stavu, snažíc se při tom úsilovně o hmotné, jakož i sociální zabezpečení svých neobyčejně rychle rostoucích řad, jakož i o pokud možné rozšíření oblasti své působnosti a o ochranu proti škůdcům stavu na všech stranách se množícím — bohužel z části i z řad vlastních — a že stojí i na prahu právě založených kolegiálních vztahů mezinárodních.

Notářstvo v uplynulém desetiletí.

Notář Dr. Čulík.

Éra »Osvícenosti« XVIII. století přivodila mylný náhled, že zbytečnou a tíživou jest nucená forma právních jednání, a jako usilováno o volnost osobní, hlásána též volnost formy právních jednání.

Důsledek toho byl, že stav notářský, tento orgán listinný, byl takměř zrušen. Dokladem toho patenty císaře Josefa II. a volnost formy zavedená obč. zák. z r. 1811.

Následek volnosti formy byla právní nejistota a vzmáhající se pokoutnictví tou měrou, že sám Nejvyšší soud vídeňský navrhl vládě peticí dne 7. dubna 1844 č. 600, aby bylo znovu zavedeno notářství v původní formě. Stalo se tak v roce 1850 za Schmerlinga notářským řádem ze dne 29. září 1850 č. 360. Tento notářský řád znamenal odloučení funkcí advokátních a notářských, neboť podle § 3 n. ř. byla

požadována nucená forma notářské listiny pro veškeré listiny tabulární.

Přechod byl příliš náhlý a novota se neudržela. Následovaly notářské řády z 21. května 1855 č. 94 a ze dne 25. července 1871 č. 75, kterými působnost notářů opět byla značně obmezena, takže to nebyla pravá instituce notářská, jež řády těmi byla zavedena, nýbrž pouhý její paskvil.

Od té doby (roku 1855) trvaly neustále snahy a boje stavu notářského za zlepšení instituce notářské, jakožto výhradného osvědčovacího orgánu.

Přes 60 let zasazovalo se notářství o uskutečnění svých oprávněných požadavků, avšak marně.

Dostalo se mu sice uznání jeho důležitosti vynikajícím právníkem rakouským ministrem Kleinem, který vypracoval též novou osnovu notářského řádu roku 1910, jež po mnohých poradách a dvojím přepracování předložena byla konečně jako předloha vládní ve XXI. sezení poslanecké sněmovny rakouské pod č. 1045, avšak k jejímu uzákonění nedošlo. Nastala válka a zánik Rakouska.

Zánik ten vzbudil radostný ohlas u stavu notářského nejen z ohledů národních, ale i z toho důvodu, že pevně doufal, že obnovený stát československý, který rozrazil pouta vížící jej k nespravedlivému Rakousku, bude nápomocen též stavu notářskému, aby zbavil se pout, která tížila jej po několik století a zabraňovala mu zdravý vývoj a vzrůst. Stav notářský doufal pevně, že v novém státě zaujme opět ono postavení, které zaujímal tak význačným způsobem ve XIII. století v samostatném království českém, kdy stál na výši svého rozvoje.

Prvním krokem notářstva československého bylo, že hned dne 29. října 1918 vzdala notářská komora pražská korporativně hold revolučnímu Národnímu výboru a nabídla mu veškeré své služby k pracím právnickým i kancelářským úplně zdarma. Dosud není vysvětleno, proč Národní výbor této nabídky stavu notářského nepřijal a že notářstvo československé bylo úplně opomenuto i při povolání členů do Národního shromáždění. Osvědčila se tu stará zkušenost, že notářstvo spoléhati může jen na vlastní síly a své přičinění.

Proto ihned organisovalo se v novém Spolku notářů československých a založilo odborný list stavovský »České Právo«. Ve spolku tom mělo notářstvo úmysl seskupiti veškeré své příslušníky, tak jako v Rakouském spolku notářů dříve seskupeni byli notáři všech zemí, z celé Cislajtanie. Bylo zklamáno, neboť němečtí kolegové založili svůj zvláštní spolek německých notářů.

Spolek notářů československých chopil se ihned práce a jeho první snahou bylo, aby odstraněno bylo vše, co upomínalo stav ten na doby rakouské. Vymohl si proto zákonem ze dne 18. března 1919 č. 155 předem odstranění odiosního pojmenování »c. k.« a zavedení nových československých pečetí.

Dále usilováno o rozšíření autonomie stavovské aspoň ve věcech kárných. Vyhověno tomu bylo zákonem ze dne 6. dubna 1919 č. 216 a nař. ze dne 18. května 1919 č. 273 v tom směru, že do kárných senátů Nejvyššího soudu přibrána byla polovice votantů z příslušníků stavu notářského.

Další snaha spolku byla zlepšiti prekérní postavení notářovo, zvednouti prestiž stavu a provésti reformu celé instituce. V ohledu prvém byla nutna náprava, neboť sazby notářské té doby platné pocházely z roku 1871, ano v soudním komisařství dokonce z roku 1855, tedy z dob, kdy existenční podmínky a cena životních potřeb byly zcela jiné. Od té doby zvýšena byla sazba notářská pouze jednou za celou dobu války nař. ze dne 7. března 1918 č. 189 o nepatrných 20%(!), ačkoliv cena životních potřeb, jak známo, stoupla deseti- i vícenásobně, tedy o celých 1000%! Podařilo se spolku dosíci zákona ze dne 5. listopadu 1919 č. 600, kterým byl zrušen § 183 not. ř., podle něhož změna sazby notářské byla možna jen zákonem, a právo měniti sazbu vzneseno na ministerstvo spravedlnosti. Vládním nařízením ze dne 30. ledna 1920 č. 69 pak zavedena byla konečně nová sazba notářská, odpovídající aspoň přibližně poměrům životním. Oprávněnost požadavku notářstva vysvítá nejlépe z té okolnosti, že za tutéž dobu zvýšena byla sazba advokátní čtyřikráte nařízením ze dne 1. prosince 1897 č. 293, 3. června 1909 č. 82, 31. srpna 1917 č. 371 a ze dne 2. září 1919 č. 498!

Zavedením nové sazby zabezpečena byla existence

stavu notářského. Žel, že došlo opět ke snížení sazby nařízením ze dne 11. května 1923 č. 102 a ku zavedení sociálně nespravedlivých nízkých maximálních hranic, jež nebyly ničím odůvodněny, a působily jen nepříjemné zklamání v kruzích notářských.

Důležitou funkci přikázala notářům finanční správa nařízením vlády ze dne 10. dubna 1919 č. 186, ustanovivši notáře pražské za soupisové úřady pro soupis knihovních pohledávek k dávce z majetku, ku kteréžto akci notáři dobrovolně se propůjčili, aby umožnili státní tento úkon, pro nějž nebylo dostatečných sil.

Z téhož důvodu, že přetíženy byly soudy pracemi, svěřeno bylo zákonem ze dne 1. dubna 1921 č. 161 notářům projednávání pozůstalostí na místě soudu. Po necelém dvouletém trvání tohoto zákona, kdy nemohl se náležitě ještě vžíti a notářstvo nemohlo na úkol ten jemu přenesený náležitě se připraviti, přikročeno opět ke zrušení tohoto zákona; zákonem ze dne 3. června 1923 č. 123 a zaveden opět dřívější stav, pro stav notářský tak neblahý.

Opět bylo notářstvo zklamáno.

Následkem volnosti formy vzmáhalo se a vzmáhá se v našem státě pokoutnictví měrou úžasnou!

Nejen jednotlivci, ale i různé korporace a ústavy vykonávají beztrestně a po živnostensku za úplatu práce právnické. Za tím účelem vydržují si praktické právníky, čímž povstává zcela nová třída osob práv neznalých, kteří zabývají se po živnostensku vyhotovováním právnických listin a podání.

Není stavu, který by byl tak málo chráněn v našem státě jako jest stav advokátní a notářský. To přimělo oba tyto stavy k tomu, že společně zakročily za nápravu, žádajíce za vydání zákona o nuceném signování tabulárních podání a, když žádost nebyla příznivě vyřízena, za vydání účinného nového zákona o pokoutnictví. Zákon ten za účastenství různých zájmových skupin byl předmětem četných porad, avšak k vydání jeho dosud nedošlo.

Také k jiným legislativním pracem byli v uplynulém desetiletí přibráni notáři jako poradci a účastnili se prací těch u ministerstva spravedlnosti i unifikací, zejména při reformě

občanského zákona, soudním řádu, řádu exekučním, zákonu o příslušnosti soudní, zákona knihovního atd.

Od nich pocházejí mnohé náměty, jež dojdou výrazu v nových zákonech. Tak zejména námět o zavedení rejstříkové hypotéky.

Zato ministerstvo financí, vnitra a zahraničních věcí, toto při uzavírání smluv mezinárodních, úplně stav notářský opomíjely, ač jednalo se o životní jeho zájem, tak zejména při uzavření konsulární smlouvy s královstvím italským dne 1. března 1924, publikované dne 28. února 1925 pod č. 35 Sb. zák. a nař.

Stav notářský přistoupil též ke Konfederaci duševních pracovníků v našem státě založené a účinně zde pracoval. K jeho návrhu usneseno jednomyslně dožadovati se reformy senátu, tak aby část členů senátu povolána byla z kruhů odborných, zejména inteligence; rovněž usneseno k návrhu jeho dožadovati se u všech ministerstev, aby předlohy zákonné byly předkládány dříve konfederaci této k posudku.

Hlavní úsilí notářstva směřovalo však k reformě notářského řádu. Za tím účelem sešlo se čtyřčlenné komité notářů, jež vypracovalo návrh nového notářského řádu a předložilo jej ministerstvu spravedlnosti dne 10. ledna 1920. Po anketě konané dne 6. února 1920 byl návrh ten vzat zpět, přepracován a předložen vynikajícímu znalci notářství panu prof. Dru Horovi a podle jeho pokynů upraven a předložen dne 22. června 1921.

Řád ten vycházel ze zásad, které přijala delegace notářských komor rakouských v roce 1900 a kongres notářů Rakouska a Německa, konaný ve Vídni 19. ledna 1907, ze zásady plné autonomie notářské a ideologického ponětí ústavu notářského jako veřejného orgánu nadaného státem veřejnou vírou k účelům osvědčovacím ve službách osob třetích.

Po četných a dlouhých poradách vypracovalo ministerstvo spravedlnosti nový notářský řád, který zaslalo k posudku dne 23. června 1923. Návrh ten se valně lišil od návrhu prvnějšího.

V tomto ministerském návrhu definuje se notář jako orgán státní správy. Jeho působnost se valně rozšiřuje, od-

straňuje se dozor státního zastupitelství, rozšiřuje se též i autonomie stavovská, zavádí se zvláštní delegace komor jako zvláštní organisační článek a ponechává se na vůli ministra spravedlnosti, po případě sborového soudu II. stolice notářům na místě soudů svěřovati projednání pozůstalosti i s mocí rozhodovací.

Zevrubnější rozbor tohoto nového návrhu přesahoval by rozměry tohoto článku. Ačkoliv notářstvo československé z počátku těžce neslo, že tak namáhavě od něho vypracovaný návrh nebyl přijat, smířilo se s návrhem ministerským a zejména, když byl ve smyslu přednesených přání pozměněn, vítalo jej s radostí, doufajíc, že tím bude dán pevný podklad k dalšímu vývoji této důležité instituce a že po dosažení této první etapy následovati budou další tak, aby notářská instituce československá vyrovnala se instituci notářské, jaká jest zavedena zejména v zemích románských a jaká odpovídá ideologickému poslání notářství jako výhradnému osvědčovacímu orgánu, zejména listinnému, který poskytuje plnou garancii obecenstvu při uzavírání právních jednání a chrání při tom spravedlivě zájmy obou stran.

Toho dosíci lze pouze přesným vymezením působnosti všech tří justičních stavů, soudcovského, advokátního a notářského, tak jak tomu jest téměř ve všech kontinentálních zemích evropských, totiž, aby soudci vyhrazena byla pouze rozhodovací činnost ve sporech a ve věcech trestních, advokátu činnost zastupovací a notáři činnost osvědčovací, zejména listinná.

Dokud se to nestane a tyto různé funkce směšovány budou těmito třemi stavy, bude trvati mezi nimi vždy nepatřičná soutěž, jež nebude ani na jejich prospěch ani na prospěch obecenstva, notářstvo pak bude vždy jen živořiti a nebude se moci vyvinouti.

Převzal-li náš stát instituci notářskou, jest nutno, aby ji vybavil náležitostmi a právy, které jí přináležejí a kterých požívá ve všech jiných zemích.

Tím také bude učiněna přítrž pokoutnictví, tomuto čistě speciálnímu útvaru starého Rakouska, neznámému ve státech jiných.

S touto pevnou nadějí, že československý stát bude spravedliv ke stavu notářskému, vstupuje tento stav do nového desetiletí!

Přednášková činnost „Právnické Jednoty v Praze" v desítiletí 1918—1928.

V prvém desítiletí naší samostatnosti byly Právnickou Jednotou pořádány tyto přednášky:

1918.

31. října 1918: Univ. prof. Dr. Jiří Hoetzel v Praze: »**O rozdělení Zemské správní komise.**«

14. listopadu 1918: Dr. Emanuel Grégr v Praze: »**Z praxe společností s ručením obmezeným.**«

28. listopadu 1918: Dr. Antonín Klosse, okres. soudce v Praze: »**Vývoj společnosti podkladem pro státní formy.**«

5. prosince 1928: Dr. Václav Hora, universitní profesor a redaktor »Právníka« v Praze: »**Poznámky k zákonům ze dne 2. listopadu 1918 čís. 3, 4, 5 Sb. zák. a nař. o kompetenčních konfliktech a o Nejvyšším soudě.**«

1919.

9. a 16. ledna 1919: Rozpravy o přednášce prof. Dra Václava Hory: »**Poznámky k zákonům ze dne 2. listopadu 1918. čís. 3, 4, 5 sb. o kompetenčních konfliktech a o Nejvyšším soudě.**« Při poslednější schůzi zahájil debatu odborový přednosta v ministerstvu vnitra, universitní profesor Dr. Jiří Hoetzel.

23. a 30. ledna 1919: Dr. Emanuel Chalupný, advokát v Táboře: »**Civilní řád soudní a jeho reforma s hlediska sociologického.**«

6. února 1919: Dr. Bohdan Klineberger, advokát v Praze: »**Stát jako subjekt práv.**«

3. dubna 1919: M. Louis Eisenmann, docteur en droit, chargé de cours à la faculté des lettres de la Sorbonne: »**Comment la démocratie française à supporté l'épreuve de la guerre.**«